

Förebygga frånvaro och främja närvaro

Helene Fägerblad, rådgivare,
Specialpedagogiska skolmyndigheten
4 december 2019

Orsaker till problematisk skolfrånvaro enligt medlemsenkäter

- Brist på individanpassning cirka 62%.
- Depression, ångest cirka 61%.
- Skolan tog för mycket energi cirka 60%.
- Skolan förstår inte funktionsnedsättningen cirka 54%.
- Skolmiljö, mobbning, brist på stöd gällande socialt samspel osv.

Källa: Autism- och Aspergerförbundet och Attention. Bygger på medlemsenkäter och presenterade av professor Sven Bölte vid konferens 2019)

Skolrelaterade riskfaktorer för frånvaro

- Bristande uppmärksamhet på närvaro och frånvaro.
- Ströfrånvaro – inkörsport till omfattande frånvaro.
- Högre frånvaro på vissa lektioner och i vissa ämnen.
- Skolbyten, stadieövergångar och återgång till skola efter ledighet.

Skolrelaterade riskfaktorer för frånvaro

- Skolklimat och skoltillhörighet.
- Kränkningar, trakasserier och mobbning.
- Fysisk skolmiljö.
- Pedagogiska faktorer – Brist på stöd eller utmaningar.
- Oftare elever som är understimulerade eller omotiverade elever än som har direkta inlärningssvårigheter. (M. Karlberg)

Framgångsfaktorer

Tidig upptäckt och tidiga insatser

- Sammanhållna skoldagar.
- Samverkan skola, elevhälsa, elev och vårdnadshavare samt mellan myndigheterna, skola, socialtjänst och BUP.
- Systematiska överlämningar.
- Systematik - kvalitetsarbete.

Vad behövs för att förebygga och främja närvaro?

- Ge lärarna god tillgång till elevhälsans kunskap.
- Kunskap om riskfaktorer för att kunna förebygga och åtgärda frånvaro samt främja närvaro.
- Studie och yrkesvägledning kan bidra till motivation – Studievägledarens roll behöver tydliggöras och stärkas.
- Förtydliga elevhälsans främjande och förebyggande arbete.
- Målstyrt systematiskt kvalitetsarbete.

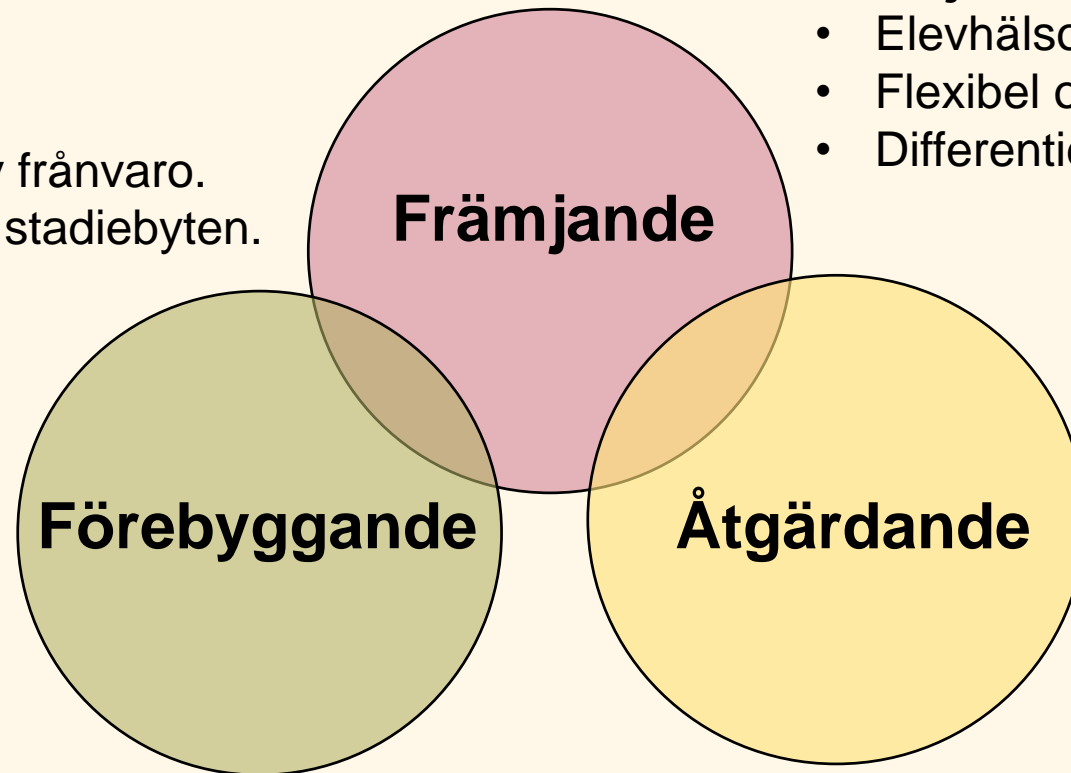
Framgångsfaktorer på individnivå

- Relationellt ledarskap, bemötande och förhållningssätt.
- Holistisk syn på eleven och dennes behov.
- Intensivt och individbaserat stöd.
- Höga förväntningar samt en känsla av meningsfullhet och relevans i undervisningen.
- Flexibilitet i undervisningens form och innehåll.

Exempel på utvecklingsområden

Förebyggande

- Rutiner för tidig upptäckt av frånvaro.
- Rutiner för övergångar och stadiemyten.

Främjande

- Elevhälsokompetens på hela skolan.
- Flexibel organisation.
- Differentierad och tillgänglig undervisning.

Åtgärdande

- Handlingsplan vid frånvaro.
- Personal med avsatt tid.
- Rutiner för samverkan .

Du kan få stöd!

- Tematräffar – sök på www.spsm.se/kurser
  - Aktuella studier och rapporter.
  - Lärande exempel från verksamheter.
  - Dialog och erfarenhetsutbyte.
- Förfrågan om specialpedagogiskt stöd – sök på www.spsm.se/stod
- Fråga en rådgivare – www.spsm.se/fragaenradgivare
- Sök statsbidrag för utvecklingsprojekt, senast den 13 december – www.spsm.se/bidrag

Förebyggande och främjande arbete

Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning

- Förutsättningar för lärande
- Social miljö
- Pedagogisk miljö
- Fysisk miljö

Stödmaterial elevhälsa

- Handledning med reflektionsunderlag
- Forskarantologi
- Nätbaserad kurs "Att höja skolans elevhälsokompetens"
- Filmer

Ta del av Stödmaterial elevhälsa på:

www.spsm.se/elevhalsa

Skapa delaktighet och bygga relationer

Date lärmaterial för ökad tillgänglighet

Kompetensutveckling

- Studiepaket NPF
- www.spsm.se/npf

Studiepaket NPF

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Målet med detta studiepaket är att ge dig, som möter barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, en grundläggande förståelse för och ökad kunskap om olika perceptuella och kognitiva förutsättningar. Det ska ge dig kännedom om anpassningar och organisationsstrukturer som kan ge förutsättningar att skapa en tillgänglig lärmiljö och ökad delaktighet för alla barn och elever. Det ska också ge en inblick i hur det kan vara att leva med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt hur det kan upplevas att vara vårdnadshavare till ett barn med NPF.

Målgrupp
Studiepaketet vänder sig i första hand till dig som möter barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, som autismspektrumtillstånd och adhd i ditt pedagogiska arbete, från förskola till gymnasiet. Materialet kan användas som kompetensutveckling i ditt arbetslag eller för egna studier.

Syftet med studiepaketet
Syftet med studiepaketet är att skolhuvudmannen ges möjlighet att i egen regi arbeta processinriktat genom kollegialt lärande. Detta för att öka måluppfyllelse, främja skolnärvaro och psykisk hälsa för alla barn och elever. Innehållet i studiepaketet är även överförbart till arbetet med andra barn och elever i uppmärksamhets- och samspeilsvärigheter.

Uppdelat i fem moment
Studiepaketet NPF är uppdelat i fem moment som består av filmer, föreläsningar, texter och reflektionsfrågor.

- Egen- och föräldraperspektiv
- Perception och kognition
- Pedagogiska strategier
- Problemskapande situationer
- Tillgänglig lärmiljö

Ta hjälp av oss!
Har du frågor om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningar kan du kontakta vår tjänst Fråga en rådgivare, www.spsm.se/stod/fraga-en-radgivare
På vår webbsida kan du läsa mer om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och vårt stöd www.spsm.se/npf
Om du vill ha fördjupade kunskaper kan du anmäla dig till någon av våra kurser. Du hittar vårt aktuella kursutbud på www.spsm.se/kurser

www.spsm.se/studiepaketenpf

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Best.nr: 00902

**Specialpedagogiska
skolmyndigheten**

